ANATOL EREMIA

Institutul de Filologie
(Chişinău)

AREALUL TOPONIMIC SÂNGEREI. GLOSARUL NUMELOR TOPICE

Toponimele, numele de locuri şi localităţi, reprezintă o clasă de cuvinte cu trăsături specifice în lexicul comun al limbii. Fiece nume topic are un început, o istorie, un destin. Asemenea cuvintelor comune, toponimele comportă un anumit conţinut semantic, ne comunică o anumită informaţie. Nume, denumiri fără conţinut, fără o funcţie comunicativă în limbă nu există. Originea toponimelor, provenienţa lor istorică şi lingvistică prezintă interes cognitiv şi instructiv şi are o deosebită importanţă ştiinţifică şi aplicativ-practică.

Toponimia este o disciplină lingvistică, o ramură a onomasticii, aceasta înrudită cu istoria limbii, lexicologia, etimologia, dialectologia, dar, în acelaşi timp, foarte apropiată şi nemijlocit legată de istorie, etnologie, sociologie, geografie. Aceasta pentru că numele topice au apărut în anumite perioade istorice, într-un anumit mediu social şi geografico-natural, în strânsă legătură cu modul de viaţă şi întreaga activitate a oamenilor în cele mai diferite domenii şi sfere de manifestare social-umană.

Toponimia e istoria nescrisă a ţării, e graiul viu de secole şi milenii al poporului. Numele de locuri şi localităţi reflectă principalele momente din viaţa materială şi spirituală a oamenilor: tradiţiile, obiceiurile, ocupaţiile, credinţa. Unele denumiri evocă evenimente, fapte şi întâmplări demult petrecute, altele exprimă starea socială, fiscală sau juridică a locuitorilor. Numeroase sunt numele topice care denotă particularităţi fizico-geografice şi naturale ale terenului. Adesea denumirile geografice reprezintă cuvinte şi forme rar folosite în limba curentă sau demult ieşite din uz, date uitării, dispărute.

Arealul toponimic Sângerei se înscrie pe deplin în nomenclatura topică basarabeană şi se încadrează sub toate aspectele în sistemul toponimic general românesc. Stratigrafic, el cuprinde unităţi onimice de diferită vechime, începând cu Evul Mediu şi până în prezent. Toponimia arealului Sângerei este în majoritatea sa de provenienţă românească, fiind creată, în fond, de români, cu ajutorul mijloacelor lexicale şi procedeelor derivaţionale ale limbii române. Preluate din limbile altor populaţii sunt câteva hidronime (*Ciuluc*, *Cula*, *Iligacea*, *Soloneţ*) şi unele oiconime, mai cu seamă cele de dată relativ recentă (*Antonovca*, *Evghenievca*, *Mihailovca*, *Vladimirovca*).

Prezentăm în continuare glosarul analitic-descriptiv al numelor topice din cadrul arealului toponimic Sângerei. Nomenclatura topică din zonă a fost colectată de autor direct pe teren, cu ajutorul unui chestionar toponimic special, în anii 1980-1990, fiind apoi completat şi precizat cu ocazia realizării Proiectului de grant „Sângerei. Localităţi, oameni, destine”, prevăzut de planurile de cercetări ştiinţifice ale Institutului de Filologie pe anii 2008-2010.

Adânca[1], cu var. *Valea Adâncă*, vale, ramificaţie de dreapta văii satului Dumbrăviţa, la est de s. Valea lui Vlad. Lungimea: 3 km. Direcţia: de la SV spre NE. Toponim descriptiv, referindu-se la o particularitate de suprafaţă a albiei văii – „vale adâncă, cu albie adâncită”.

BDD-A25964 © 2009 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-19 21:32:57 UTC)

Adânca[2], cu var. *Valea Adâncă*, vâlcea, ramificaţie de stânga văii râului Ciulucul Mare, la sud-est de Copăceni. Lungimea: 3 km. Direcţia: de la N spre S. Oronim descriptiv. Vezi şi *Adânca*[1]. **Alacai**, vale, ramificaţie de stânga văii râului Ciulucul Mare, la vest de Prepeliţa. Lungimea: 8 km. Direcţia: de la NV spre SE. Etimon necunoscut. Pe această vale, în partea sa de sus, a existat şi un sat *Alacai*. **Arama**, vale, ramificaţie de dreapta văii râului Ciulucul de Mijloc, în dreptul satului Ciuciuieni. Lungimea: 3 km. Direcţia: de la S spre N. Probabil, din antrop. *Aramă*, prin toponimizare.

Bahna[1], vale, ramificaţie de stânga văii râuleţului Iligacea, la vest de Romanovca. Lungimea: 4,5 km. Direcţia: de la N spre S. Din antroponimul *bahnă* „baltă cu apă stătută”, „loc mlăştinos, mocirlos”. **Bahna**[2], vale, ramificaţie de stânga văii Soloneţului, la nord şi nord-est de Mărineşti. Lungimea: 4 km. Direcţia: de la NV spre SE. Mai este denumită şi *Valea Băhnii*. Toponim descriptiv – „valea cu băltoace şi mlaştini” (*bahnă* „baltă cu apă stătută”, „loc mlăştinos, mocirlos”, „şes umed, băltos”). Vezi şi *Bahna*[1]. **Bahna**[3], loc pe valea râului Ciulucul Mare, la sud-est de Copăceni. Toponim descriptiv. Vezi şi *Bahna*[1] şi *Bahna* . **Baştanî**, cu var. rom. *Bostănăria*, parte de teren agricol la sud-vest de Grigorăuca. Din rus. *баштан* (pl. *баштаны*) „pepenărie (harbuzărie)”, „bostănărie”. **Bărganul**, teren agricol la sud de Pepeni, pe partea stângă a drumului spre satul Prepeliţa. Din antrop. *Bărgan*, probabil, numele unui proprietar de pământ din partea locului. **Bârsana**, vale, ramificaţie de stânga văii Soloneţului. Începe la est de Heciul Vechi (Sângerei) şi se deschide în valea Soloneţului la satul Sârbeşti (Floreşti). Lungimea: 18 km. Direcţia: de la V spre E. Cotele dealurilor din preajmă: 200-280 m pe tot parcursul văii. Pe valea râului se află satul Mihailovca (Floreşti) şi câteva iazuri mari. Hidronim de origine antroponimică (*Bârsan*, *Bârsanu*). **Berdosul**, deal înalt la sud de Bobletici. Altitudinea: 245, 2 m. Probabil, dintr-un antrop. *Berdos* (*Berdosu*). **Bogătoaia**, cu var. *Băgătoaia*, parte de moşie la sud-est de Chişcăreni. Toponim antroponimic: *Bogătoaia* < *Bogatu* + suf. *-oaia*, eponimul vizând proprietara părţii de moşii respective. **Bogheanul**, deal înalt la sud-vest de Heciul Nou. Altitudinea: 240 m. Toponim de origine antroponimică, *Boghean* fiind numele unui proprietar de pământ din partea locului. De aici şi denumirea de circulaţie locală *Dealul lui Boghean*. **Bordeiele**, cu var. *La Bordeie*, loc pe teritoriul satului Pepeni, unde se crede că a existat un sat vechi. **Brada**[1], vale, ramificaţie de stânga văii râului Ciulucul Mic, la est de Slobozia-Măgura. Lungimea: 4 km. Direcţia: de la NV spre SE. Din (1) apel. *brad* „arbore din familia pinaceelor” sau (2) din antrop. *Bradu*, în ambele cazuri cu formantul *-a*. **Brada**[2], vâlcea, ramificaţie de dreapta Văii Tăurilor, la est de Tăura Veche. Lungimea: 1,5 km. Direcţia: de la S spre N. Etim. v. *Brada*[1]. **Briceagul**, deal înalt la sud de Petropavlovca. Altitudinea: 165,5 m. La originea oronimului este de presupus un entop. *briceag* „vârf de deal ascuţit”, „culme de deal îngustă, ascuţită”. **Budăiul**[1], vâlcea, ramificaţie de stânga Văii Norocului, la sud-est de s. Valea Norocului. Lungimea: 2,5 km. Direcţia: de la N spre S. Din entop. *budăi* „izvor captat”, „fântâniţă cu apă în faţă”, „vâlcea cu multe izvoare”. **Budăiul**[2], vale, ramificaţie de stânga văii Răutului, la Elizaveta (mun. Bălţi). Valea îşi are începuturile la est de Dobrogea Veche (Sângerei), urmează direcţia de la NV spre SE până la deschiderea sa în valea Răutului. Etim. v. *Budăiul*[1]. **Budăiul**[3], vâlcea cu multe izvoare, ramificaţie de stânga văii Sarabeiul, la nord-est de Flămânzeni. Etim. v. *Budăiul*[1]. **Buhnăriile**, loc pe dealul Rădiul Mare, la sud-vest de Prepeliţa, toponim ce indica habitatul *buhnelor* (*buhnă* „pasăre răpitoare de noapte; buhă, bufniţă”). **Bulgariul**, hârtop cu deschidere în valea Ciulucului de Mijloc,

BDD-A25964 © 2009 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-19 21:32:57 UTC)

din dreapta, la est de Chişcăreni. Din antrop. *Bulgaru* sau din etnon. *bulgaru*, devenit supranume. **Bulhacul**[1], lac în lunca Răutului, pe partea dreaptă a râului, între Ţipleşti la est şi Ţipleteşti la vest. Suprafaţa: 2-3 km^2. Toponim descriptiv, reproduce termenul entopic *bulhac* „lac mic, heleşteu", „băltoacă". **Bulhacul**[2], mică depresiune de teren pe podişul colinar de la sud-vest de Pepeni. Din entop. *bulhac* „adâncitură de teren unde se strânge apa din ploi; băltoacă", „lac mic, heleşteu".

Capul Dealului, partea de început a unui deal de la est de Cotiujenii Mici. Toponim descriptiv: entop. *cap* „început de deal". **Călărăşeni**, parte de moşie la nord-vest şi vest de Rădoaia. Toponim antroponimic: *Călărăşeni* < num. grup. *călărăşeni* „comunitatea de oameni care se trag dintr-o familie *Călăraşu* sau care poartă un nume comun *Călăraşu*". **Călimănelul**, deal înalt la sud-est de Bilicenii Noi. Altitudinea: 267,2 m. Toponim-emblemă, simbolizează masivul muntos din nord-vestul Carpaţilor Orientali, situat între cursul superior al Mureşului la sud şi depresiunea Dornelor la nord – Munţii Călimani (alt. max. 2.100 m, vf. Pietrosu). Dealul a fost denumit, probabil, în anii reformei agrare din 1918-1924, prin comparaţie, fiind unul dintre cele mai mari înălţimi în această parte a zonei. **Cânichiştea**, vâlcea, ramificaţie de dreapta văii Ciulucului de Mijloc, la est de Chişcăreni. Lungimea: 2,5 km. Din entop. *cânepişte* (reg. *cânichişte*) „teren cultivat cu cânepă", „loc unde se cultiva pe vremuri cânepa". **Cânichiştile**, teren agricol pe valea râuleţului Iligacea, la vest de Romanovca. Aici, după spusele localnicilor, se cultiva, de obicei, cânepa şi inul. Vezi supra *Cânichiştea*. **Câşlea**, cu var. *Câşla*, porţiune de teren sub dealul Oituz, la nord-est de Bălăşeşti. Toponim cu posibilă etimologie multiplă: (1) antrop. *Câşlea*; (2) entop. *câşlă* „adăpost pentru animale în câmp; stână, târlă", „construcţie pentru adăpostul lucrătorilor în câmp", „aşezare agricolă, păstorală", „sat mic; cătun". **Cheatra**, deal înalt la sud de Ţipleşti. Altitudinea: 279 m. Pe movila de pe vârful acestui deal se afla un stâlp de piatră ca semn de hotar al moşiei satului. Vezi şi *Dealul Stâlpului* (s. Heciul Vechi). **Chetrăriile**, loc la sud-est de Pepeni, toponimul referindu-se la un teren cu sol pietros, cu multe pietre sau cu cariere de piatră. **Chetrişul**, cu varianta *Dealul Chetrişului*, deal înalt la sud de Slobozia-Măgura. Altitudinea: 272 m. Toponim descriptiv, referindu-se la principala caracteristică a solului şi a locului desemnat – „loc pietros", „deal pietros", „dealul pietrăriei". **Chetroasa**, vâlcea, ramificaţie de dreapta Văii Tăurilor, în cuprinsul satului Tăura Veche. Lungimea: 2 km. Direcţia: de la S spre N. Toponim descriptiv, referindu-se la o particularitate a solului – „vale cu sol pietros, cu multe pietre, cu cariere de piatră". **Chetroiul**, deal înalt la nord-est de Iezăreni şi la sud-est de Vrăneşti. Altitudinea: 205,5 m. Dealul avea în vârful său o movilă cu un stâlp de piatră în mijlocul ei, acesta servind pe vremuri ca semn de hotar între moşiile satelor învecinate. **Chiscul Dealului**, deal înalt izolat la sud-est de Heciul Nou. Altitudinea: 247 m. Toponim descriptiv, referindu-se la partea cea mai înaltă a dealului (*chisc*, lit. *pisc* „vârf ascuţit de deal sau munte"). **Chişiorul**, deal înalt la nord-vest de Tăura Veche. Altitudinea: 253,2 m. Din entop. *picior* (reg. *chicior*, *chişior*) „deal (munte) cu prelungire în scădere", „partea prelungită a unui deal sau munte", „deal sau munte înalt, făcând parte dintr-un masiv colinar sau muntos". **Chiua**, râuleţ, afluent pe dreapta al Răutului, la satul Brânzenii Vechi (Teleneşti). Izvorăşte de pe mai multe văi şi vâlcele din apropierea comunei Cotiujenii Mici (Sângerei), curge spre est, apoi spre sud-est până la vărsarea sa în Răut. Are lungimea de aproximativ 19 km. Coordonate geografice la vărsare: 47º40'27'' lat. N, 28º29'40'' long. E. Suprafaţa bazinului: 40 km^2. Cotele albiei Răutului la confluenţa cu Chiua: 18 m. Colinele din preajma văii au

BDD-A25964 © 2009 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-19 21:32:57 UTC)

înălţimile cuprinse între 300 m la izvoare şi 100-150 m la vărsare. Chiua cumulează apele mai multor pâraie şi pârâiaşe: pe stânga – Valea Cotiujenilor, Ciocăniţa (Şiocăniţa), Valea Pleşcăi, Huţanul, Seliştea (cu Ţiganca şi Hârtopul cel Mare); pe dreapta – Valea Alexeucii, Valea Bălăşeştilor, Chiuliţa, Şapte Şirte. Satele situate pe Valea Chiua şi în preajma ei: Alexeuca, Cotiujenii Mici, Gura-Oituz, Pistruienii Noi. Hidronimul e notat pe hărţile topografice şi administrative din sec. XIX-XX. Are la bază apel. rom. dial. *chiuă* (lit. *piuă*, pl. *pive*) „instalaţie pentru împâslirea ţesăturilor de lână”. Conform relatării informatorilor Ilie Cirimpei (n. 1918) şi Simeon Ungureanu (n. 1930) din Cotiujenii Mici, pe valea acestui râuleţ se aflau pe vremuri câteva fabrici rudimentare de împâslire a postavurilor de lână. **Cioara**, cu var. ucr. *Ciora*, vale, ramificaţie de dreapta văii Ciulucului Mare, în partea de nord-vest a satului Grigorăuca. Lungimea: 3 km. Direcţia: de la S spre N. Toponim, probabil, de origine zoonimică. **Ciocăniţa**, vâlcea, ramificaţie de stânga văii râuleţului Chiua, la est de Cotiujenii Mici. Lungimea: 3 km. Direcţia: de la N spre S. Etim.: (1) antrop. *Ciocanu* sau (2) top. *Ciocana*, în ambele cazuri cu suf. dim. *-iţă*. **Ciortanul**, hârtop de dreapta Văii Căinii, la sud de Copăceni. Oronim de origine antroponimică (< num. fam. *Ciortan*).

Ciulucul Mare, râu, afluent pe dreapta al Răutului, la Sărătenii Vechi (Teleneşti). Îşi are izvoarele în partea de nord a Podişului Moldovei Centrale. Izvorăşte din preajma comunei Beleuţi (Făleşti), străbate zona colinară Dealurile Ciulucurilor şi, după ce primeşte din dreapta râuleţul Ciulucul Mic, cu afluentul său Ciulucul de Mijloc, se varsă în Răut la sud-vest de comuna Sărătenii Vechi. Are o lungime de peste 60 km, cu o suprafaţă a bazinului său de 425 km^2. Valea râului este relativ largă, cu versanţi domoli, culmile din preajmă având altitudinile de 200-210 m la izvoarele râului şi 100-150 m la vărsare. Cotele albiei râului: 75 m la Bilicenii Vechi (Sângerei), 70 m la Sângerei şi 40 m la Sărătenii Vechi (Teleneşti). Ciulucul Mare acumulează apele Ciulucului Mic, cu afluenţii şi coafluenţii acestuia, precum şi apele pâraielor Râioasa, Valea Grădinilor, Valea Odăii, Lunga, Matca. Pe valea acestui râu sunt aşezate localităţile: Beleuţi, Pampa, Bilicenii Vechi, Sângerei, Grigorăuca, Copăceni, Mihailovca, Prepeliţa, Băneşti, Ratuş, Zăicani. Prima menţiune documentară a hidronimului Ciulucul Mare datează din 20 aprilie 1518. Printr-un act domnesc de la această dată Ştefan cel Tânăr voievod întăreşte lui Ion Morozanul un loc de pustiu între Ciulucuri, în hotarul căruia sunt amintite mai multe locuri: Fântâna Rădiului, Valea Răului, Ciulucul cel Mare ş.a. [DIR-M, veac. XVI, vol. I, p. 123-124]. La 1546 pe Ciulucul Mare este amintită o selişte Şerbanca, iar la 1569 – satul Cubecianu, Copăcenii de astăzi [DIR-A, vol. I, p. 448; 7, vol. II, p. 210]. La 1646, august 5, Vasile Lupu întăreşte stăpânirea lui Andrei, căpitanul de curteni, asupra unor părţi de ocină din Biliceni, cu locuri de mori pe Ciuluc [22, p. 86]. Denumirea *Ciuluc* nu-şi găseşte explicaţie în limba română. Este, probabil, un hidronim de origine veche turcică, preluat de la cumani sau pecenegi. Aceştia au convieţuit cu strămoşii noştri, în spaţiul pruto-nistrean, timp de câteva secole. În structura denumirii se disting două componente: apelat. *ciul* şi formantul posesiei sau al calificării *-luk*. Termenul *ciul* (*ciol*, *ceal*) îşi găseşte corespondenţe în limbile turano-mongolice: mong. *çul* „piatră”, „stâncă”, ciur. *çul* „piatră”, protobulg. *çal* „piatră”, *çaly* „pietros”, tc. *çal* „deal pietros”, „costişă”, „cumpăna apelor”. Deci formaţia *çulluk* ar fi însemnat la origine „loc cu pietre”, „loc pietros”, „pietrărie”, iar onimicul *çulluk* „vale cu sol pietros”, „pietroasa”. Limbile turcice însă cunosc şi un alt cuvânt *çulluk*, al cărui sens este „becaţă” (*becaţină* „pasăre migratoare care trăieşte în locuri

BDD-A25964 © 2009 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-19 21:32:57 UTC)

mlăştinoase”). Unele popoare turcice, tătarii nogaici, caracalpacii ş.a., aveau pe vremuri triburi cu numele *çulluk* (*şulluk*), acestea denumite după tamgaua-pecete, reprezentată prin imaginea păsării respective. Numele triburilor de altă dată le păstrează, după cum se ştie, nu numai denumirile vechilor aşezări tribale (câşle, aule), ci şi locurile de păşune, şesurile, văile râurilor, pe unde nomazii îşi purtau cirezile de vite şi hergheliile de cai. **Ciulucul de Mijloc**, râu, afluent pe dreapta al Ciulucului Mic, la Mândreşti (Teleneşti). Izvorăşte de lângă satul Ciuluc (Făleşti) şi curge spre sud-est până la vărsarea sa în Ciulucul Mic, la est de Mândreşti. Lungimea râului: 45 km. Suprafaţa bazinului – 302 km^2. Afluenţi: Arama, Lăsătura, Năgâţăria, Scurteasca, Spanciocani. Pe valea râului sunt situate satele: Ciuluc, Glingeni, Slobozia-Chişcăreni, Iezărenii Vechi, Ciuciuieni, Zgărdeşti. Pentru etimologia hidronimului a se vedea *Ciulucul Mare*. **Ciulucul Mic**, râu, afluent pe dreapta al Ciulucului Mare, la Zăicani (Teleneşti). Izvorăşte la nord-vest de comuna Bursuceni (Sângerei), în apropierea munticelului Măgura, şi curge spre est până la vărsarea sa în Răut. Are lungimea de aproximativ 58 km. Suprafaţa bazinului – 1060 km^2. Valea râului este împrejmuită de dealuri înalte cu altitudinile: 387 m (Dealul Măgura), 350 m (Dealul Rediului), 300-320 m (Colinelor Ciulucului). Afluenţii râului: Ciulucul de Mijloc, Ţarna, Valea Pitarului, Brânduşa. Pe valea râului sunt situate localităţile: Bursuceni, Coşcodeni, Valea lui Vlad, Câşla, Mândreşti, Mihălaşa, Teleneşti, Ineşti, Verejeni, Zăicani. Ciulucul Mic este menţionat documentar, împreună cu Ciulucului Mare, într-un hrisov din 20 aprilie 1518, în care se vorbeşte de „un loc de pustie între Ciuluce” (Ciulucuri) [DIR-R, veac. XVI, vol. I, p. 123-124]. Atestările de mai târziu sunt frecvente. Pentru etimologia hidronimului a se vedea supra *Ciulucul Mare*. **Coasta Iazului**, cu var. *Coasta Dealului*, teren agricol la vest de Pepeni, situat pe versanţii dealului de dreapta văii râuleţului Iligacea. Toponim descriptiv: entop. *coastă* „ pantă, povârniş” şi entop. *iaz*, devenit toponim în momentul creării numelui topic discutat. **Comerzanul**, vâlcea în cuprinsul unei părţi de moşie cu acelaşi nume la vest de Pepenii Noi. Toponim antroponimic: num. fam. *Comerzan*, un fost proprietar de pământ din partea locului. **Comorile**, parte de moşie la nord-vest de Dumbrăviţa. Din entop. *comoară* (pl. *comori*) „locul unei străvechi aşezări omeneşti”, „loc unde se crede că sunt ascunse obiecte de preţ şi bani”. Aici sunt urme de sat vechi, dispărut, rămăşiţe de construcţii, lut ars, ceramică. **Conacul Elenei Luzghin**, toponim istoric, referindu-se la o proprietate mobiliară a Elenei Lazu (Luzaghin după a doua căsătorie), mama lui Serghei Lazo. **Cotlovanul**, vâlcea de dreapta Văii Norocului, la sud-est de s. Valea Norocului. Lungimea: 2 km. Direcţia: de la S spre N. Din entop. *cotlovan* „depresiune de teren; adâncitură”, „hârtop”, „văgăună” (< rus. *котлован* „groapă”, „vâlcea, înfundătură”, „hârtop”).

Cubolta, râu, afluent pe stânga al Răutului, la Putineşti (Floreşti), în faţa Ţipleştilor (Sângerei). Izvorăşte din apropierea oraşului Ocniţa, de prin nişte vâlcele şi hârtoape de lângă satele Lipnic şi Bârnova, curge spre sud-est până la Chetrosu (Drochia), apoi spre sud până la Hăsnăşeni (Drochia) şi de aici iarăşi spre sud-est până la vărsarea sa în Răut. Străbate teritoriile raioanelor Ocniţa, Donduşeni, Drochia şi parţial Sângerei şi Floreşti. Are lungimea de aproximativ 100 km. Coordonatele geografice la vărsare: 47º49’48’’ lat. N, 28º08’20’’ long. E. Valea Cuboltei este relativ lată şi puţin adâncă, cu şesuri bogate în locuri de fâneaţă şi păşunat, adăpostind în albia sa vreo 15 iazuri şi heleşteie, unele acoperite de stufării şi păpuriş. Culmile colinare, care însoţesc valea pe tot parcursul ei, sunt dominate de înălţimi cu altitudini destul de mari: 260-285 m la izvoarele râului,

BDD-A25964 © 2009 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-19 21:32:57 UTC)

220-250 m pe cursul lui mediu şi 180-200 m la vărsare. Cotele albiei râului: 171 m la Moşana (Donduşeni), 110 m la Şuri (Drochia) şi 85 m la Putineşti (Floreşti). Cubolta acumulează apele mai multor râuleţe şi pâraie, afluenţi şi coafluenţi: pe dreapta Valea Corbului (cu Sărăturile, Colacul, Hărapoaica), Mătăseni (cu Marcoteţu, Valea Ioanei), Valea Crucii, Cioara (cu Baroncea); pe stânga – Valea Curecheriei, Bularga, Valea Horodiştei, Speia, Colonița, Frumoasa, Valea Bănarului. Pe valea Răutului şi în preajma sa sunt situate satele Lipnic, Bârnova, Gârbova (Ocnița), Moşana, Elizavetovca, Plop (Donduşeni), Maramonovca, Mândâc, Drochia, Şuri, Chetrosu, Baroncea, Gribova, Dominteni, Petreni, Hăsnăşeni, Moara de Piatră (Drochia), Cubolta, Mărăşeşti (Sângerei), Putineştii (Floreşti). Primele documente care amintesc de râul Cubolta (Cobâlta) datează din sec. al XVI-lea. Astfel, printr-un hrisov din 16 februarie 1570, Bogdan Lăpuşneanu voievod întăreşte lui Petrea Albotă logofăt două locuri de pustie, unul la gura Văii Speiei (Speaiei) pe Cubolta şi altul pe Căinari, denumit apoi satul Alboteni [DIR-A, veac. XVI, vol. II, p. 218-219]. După aproape trei sferturi de veac, printr-un act domnesc din 14 mai 1638, Vasile Lupu voievod întăreşte lui Gheorghe Moţoc, vornic, şi fratelui său Vasile satul „anume Mândâcul, pe pârâul Cubolţii, ce este în ţinutul Sorocii” [DRH-A, veac. XVII, vol. XXIV, p. 346]. Frecvente sunt menţiunile documentare de mai târziu (sec. XVIII-XIX). Deci acest hidronim este destul de vechi, ceea ce ne face să credem că şi proveniența sa lingvistică este, de asemenea, veche. Dăinuirea sa peste secole şi milenii a cauzat serioase modificări fonetice şi de structură, aceasta complicând mult interpretările de ordin etimologic. De aceea discuţiile în ce priveşte originea hidronimului s-au oprit la stadiul presupunerilor: (1) iranic, sceto-sarmatic, fără identificarea etimonului [Raevschi. Toponime, p. 56]; (2) o formaţie hidroonimică cu suf. *-ta* (*ota*, *-olta*), de rând cu *Bocota*, *Colota*, *Golta*, *Jelta*, *Suhota* [Trubaciov, NRU, p. 165]; (3) rom. *cobolt-*, moştenit din substratul daco-getic [Dron, SC, p. 294-295] ş.a. Eventualele noi investigaţii toponomastice care să elucideze problema sunt de aşteptat.

Cula, râu, afluent pe dreapta al Răutului, la satul Breanova (Orhei). Izvorăşte în preajma satului Izvoreni (până în 1965 denumit Fundul Culii, Ungheni), curge spre est, apoi spre sud-est până la vărsarea sa în Răut la sud de Breanova. Are lungimea de peste 60 km. Pe cursul său superior marchează hotarul dintre raioanele Sângerei şi Orhei. Acumulează apele mai multor afluenţi: pe dreapta – Hulboca, Odaia, Ursoaia, Toloaca, Dârnovăţul, Vrabia, Dolina, Dişcova, Morozeni; pe stânga – Măgurele, Murgul, Ternucelul, Culişoara, Împuţita, Suduroaia, Odăița, Prihodiştea, Cumpăna, Ţarna, Bahul. Masivul colinar dintre râurile Ciulucul Mic şi Cula, care formează cumpăna apelor dintre cele două râuri, este culminat de câteva dealuri cu înălţimi de peste 200 şi 300 m deasupra nivelului mării: Dealul Crucii (214 m), Ponorul (253 m), Dealul Galben (296 m), Buhnăriile (248 m), Holmul cel Mare (299 m), Crăvăţul (306 m), Măgura (387 m). Pe valea Culei şi în preajma ei sunt situate satele: Izvoare (la obârşia văii), Mirceşti, Boghenii Noi, Sineşti, Condrăteşti (Ungheni), Rădeni, Hirova, Hogineşti, Meleşeni, Ţibirica, Bravicea, Săseni (Călăraşi), Ghetlova, Puţintei, Viprova, Dişcova, Morozeni (Orhei). Culmile şi versanţii dealurilor sunt împăduriți, întreaga zonă făcând parte din regiunea străvechilor şi vestiţilor codri ai Orheiului. Denumirea râului nu poate fi explicată printr-un cuvânt din limba română. Termenul *culă*, care ar putea fi presupus ca etimon, din cauza semnificaţiilor sale – „turn circular”, „cupolă, boltă”, nu poate fi atribuit ca nume unui curs de apă. Hidronimul pare să fie de origine turcică, la bază având apelativul topic *kol*/*kul* „vale”,

BDD-A25964 © 2009 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-19 21:32:57 UTC)

„curs de apă; râu”. Acest cuvânt exista în turcica comună şi e cunoscut în aproape toate idiomurile turcice actuale. Să se compare: v. turcic *gol*/*quol*/*kul* „loc de aşezătură; şes”, „depresiune”, „vale”, „râu”, „braţ de râu”; tăt. *kul* „râpă”, „albie de râu”, „ramificaţie, braţ de râu”, „râu”, turc. *kol*/*kul* „ramificaţie”, „afluent”, k-kalp. *kol* „arâc mic”, „braţ de râu”, „afluent”, găg. *kol* „braţ de râu”, „afluent”. Se cuvine a lua în seamă şi mong. *gol* „râu”, kalm. *hol* „râu”, tadj. *kul* „defileu, trecătoare”, „vale adâncă”, oset. *kul* „lac”, „curs de apă”, considerat ca lexem împrumutat din limbile turcice. Semnificaţia „lac” o are şi mong. *gol*. Această noţiune presupune o legătură etimologică între mong. *gol* „râu”, „lac”, pe de o parte, şi v. turcic *gol*/*kol*/*kul* „râu”, „pârâu”, „afluent”, precum şi v. turcic *gol*/*kol* „lac”, pe de altă parte. Mai mult, se iscă întrebarea dacă nu cumva iniţial termenul ar fi avut un înţeles mult mai general – „apă”. Cu turcicul *gol*/*kol*/*kul* par să fie înrudite etimologic turc. şi găg. *kulak* „vale, vâlcea”, „râpă”. Numeroase nume de ape (râuri, lacuri), formate cu elementul component *gol*/*kol*/*kul*, au fost înregistrate în limbile popoarelor turcice: *Sangan*-*Gol* „râul galben” (Bureatia), *Karakol* „râul negru” (de fapt „râu izvorât din pământ, din izvoare”, deci „râu cu apă limpede”), *Narânkol* „râul îngust” (Kârgâzstan), *Sarâkul* „râul galben” (Kazahstan), *Bairkula* „valea dintre munţi; defileu” (Turkmenistan). Să se compare şi microtoponimele găgăuze din cuprinsul fostelor raioane din Republica Moldova (Ceadâr-Lunga, Comrat): *Cula*-*Bai* „valea viilor”, *Ingea*-*Culac* „valea (râpa) îngustă, strâmtă”, *Chetenichi*-*Cula* „valea cânepăriei”, *Câr*-*Cula* „valea câmpului”. Hidronimul discutat *Cula* poate fi o formaţie onimică de limbă veche turcică, cumană sau pecenego-cumană, dat fiind că dispune de atestări documentare foarte vechi (1435, 1546 ş.a.). **Culişoara**, râuleţ, afluent de stânga al Culii, la Condrăteşti (Ungheni). Izvorăşte de pe mai multe vâlcele din preajma satului Măgurele (Ungheni), curge spre est până la Bobletici (Sângerei), apoi spre sud-est până la vărsarea sa în Cula. Are lungimea de aproximativ 15 km. Coordonatele geografice la vărsare: 47º26’ lat. N, 28º16’ long. E. Valea râuleţului este în partea sa superioară îngustă şi adâncă, lărgindu-se întru câtva spre vărsare, adăpostind aici şi un iaz nu prea mare. Culmile colinare de dreapta şi de stânga văii sunt dominate de înălţimi care ating cotele cele mai înalte în această zonă: Măgura (387 m), Dealul Rădiului (314 m), Movila Crucii (305 m), Ţiglăul (304 m), Chetrosul (273 m), Strigoiul (267 m), Berdosul (246 m) ş.a. Dealurile cele mai înalte sunt în mare parte golaşe sau acoperite de mici pâlcuri de tufari. Costişele mai domoale sunt plantate cu vii, acestea rânduindu-se pe alocuri cu terenuri arabile şi de păşunat. Pe valea Culişoarei sunt aşezate doar două sate: Măgurele (Ungheni) şi Bobletici (Sângerei). Denumirea râuleţului reprezintă diminutivul hidronimului *Cula*, format cu elementul derivativ *-işoara*, acesta caracteristic şi unui nume de afluent al Botnei – *Botnişoara*. Cu denumirea Culişoara râuleţul apare notat pe hărţile topografice din sec. XIX-XX şi este înregistrat de *Dicţionarul geografic al Basarabiei* din 1904. Numele râului *Cula* e menţionat în documente începând cu sec. al XV-lea. Astfel, printr-o carte domnească din 17 iulie 1436, Ilie şi Ştefan voievozi dăruiesc unui oarecare Hodco „două locuri din pustie pe Cula” ca să-şi întemeieze două sate [DRH-M, veac. XIV-XV, vol. I, p. 216-217]. Sunt frecvente menţiunile din secolele XVI şi XVII (1546, 1547, 1631, 1646 ş.a.). **Culmea Dealului**, culme colinară la sud de Coşcodeni. Din entop. *culme* „partea cea mai înaltă a dealului, prelungită pe orizontală” şi entop. *deal*.

Dealul Angheloaiei, deal înalt la sud de Cotiujenii Mici. Altitudinea: 278,5 m. Din entop. *deal* şi antrop. *Angheloaie*, cu formă cazuală de genitiv. **Dealul cel Mare**[1],

BDD-A25964 © 2009 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-19 21:32:57 UTC)

deal la nord-vest de Coşcodeni. Altitudinea: 192,3 m. Toponim descriptiv, referindu-se la o colină care domină împrejurimile în zona dată. **Dealul cel Mare**[2], deal la sud-vest de Pepeni. Altitudinea: 306 m. Este unul dintre cele mai înalte dealuri din preajma satului. **Dealul Crucii**, deal la nord-vest de Slăveanca. Altitudinea: 200 m. Toponim descriptiv, cu referire la un stâlp de piatră în formă de cruce situat pe acest deal. **Dealul din Pădurea Rădoaiei**, deal la nord de Rădoaia, cu cea mai mare altitudine în zonă (340 m). Toponim descriptiv, având ca punct de plecare în procesul nominaţiei particularităţile geomorfologice şi vegetale ale terenului. **Dealul Galben**, deal la sud-est de Dumbrăviţa. Altitudinea: 295 m. Toponim descriptiv, referindu-se prin termenul secund la o particularitate a solului – „deal cu sol argilos (lutos)”. **Dealul Humei**, deal la sud-vest de Mărăşeşti. Toponim descriptiv: entop. *deal* + apel. *humă* „argilă (adesea de culoare albă)”. **Dealul-Iepureni**, deal înalt la sud-vest de Bilicenii Vechi. Altitudinea: 236,5 m. Din entop. *deal* şi num. grup *iepureni*, devenit toponim (din antrop. *Iepure*). **Dealul la Trei Chetre**, notat pe hărţi şi *Piatra*, deal înalt la nord-est de Rădoaia. Altitudinea: 284 m. În vârful acestui deal este o movilă mare, de vreo 2 m înălţime, pe care odinioară se aflau trei cruci de piatră, acestea servind drept semn de hotar pe moşia satului. **Dealul Lung**, deal la nord de Copăceni. Altitudini: 147,7 m, 150,4 m. Oronim descriptiv, referindu-se la aspectul întins (prelungit, tărăgănat) al dealului. **Dealul Mare**, cu var. ucr. *Mare Deal*, deal la nord-vest de Grigorăuca. Altitudinea: 200 m. Toponim descriptiv, de origine oronimică. **Dealul Nant**, deal la nord-vest de Pepenii Noi. Altitudinea: 270 m. Oronim descriptiv, cu referire la dimensiunea de altitudine a obiectului topografic. **Dealul Negurii**, deal înalt la sud de Tăura Nouă. Altitudinea: 230,8 m. Localnicii susţin că vârful dealului, din cauza marii altitudini, este mereu acoperit de nouri, de ceaţă. **Dealul Pădureţului**, deal la sud-est de Ţipleşti. Altitudinea: 229,2 m. Toponim descriptiv, compus din entopicele *deal* şi *pădureţ* „loc împădurit”. **Dealul Ponoarelor**, deal la nord-vest de Rădoaia. Altitudinea: 288,5 m. Toponim descriptiv, redă o particularitate a locului – deal cu teren accidentat, cu râpi, ponoare. **Dealul Rădiului**, deal înalt la sud-est de Heciul Nou, de dreapta drumului spre Trifăneşti. Altitudinea: 271 m. Toponim compus descriptiv, referindu-se la un deal acoperit cândva de o pădurice (*rădi*, lit. *rediu* „pădure rară”, dar şi „pădurice tânără şi deasă”). **Dealul Stâlpului**, deal înalt la sud-vest de Heciul Vechi. Altitudinea: 254 m. Avea pe vremuri în vârful său un stâlp de piatră de vreo 2 m înălţime, servind ca semn de hotar pe moşia satului. **Dealul Turcului**, deal înalt la nord-est de Tăura Nouă. Altitudinea: 214,7 m. Se zice că de pe acest deal, prin aprinderea rugurilor, se dădea *şvara în ţară*, adică se vestea că turcii şi tătarii dădeau năvală la hotare. Vezi şi *Movila Turcului*. **Dealul Vechi**, cu varianta ucr. *Starii Deal*, aceasta fiind cunoscută în localităţile cu populaţie rusă şi ucraineană din vecinătate, unul dintre cele mai înalte dealuri în zonă, situat la sud-vest de Drăgăneşti. Altitudinea: 312,8 m. Oronimul nu se referă la vechimea obiectului topografic, ci, mai degrabă, redă o particularitate a lui, aspectul golaş al culmei dealului, versanţii căruia sunt acoperiţi de plantaţii de livezi şi vii, de mici pâlcuri de pădure. Componentul secund, în alt caz, ar putea viza vechimea unei părţi de moşie moştenită sau a unui teren agricol împroprietărit. **Delniţa**[1], teren agricol la nord de Flămânzeni. Din entop. *delniţă* „hotar de moşie”, „parcelă de pământ din proprietatea obştească”. **Delniţa**[2], parte de teren agricol la nord-est de Prepelița. Pentru etimologie a se vedea *Delniţa*[1]. **Dolina**, cu var. rom. *Pe Vale*, loc pe valea râului Ciulucul Mare, la vest de Grigorăuca. Din rus. *долина* „vale, vâlcea”. **Dulgheriul**, partea de moşie la sud-est de Copăceni. Toponim de origine

BDD-A25964 © 2009 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-19 21:32:57 UTC)

antroponimică (< *Dulgheriu*, *Dulgheru*). **Dumanul**, deal înalt, la sud-est de Cotiujenii Mici. Altitudinea: 280 m. Din antrop. *Duman* (*Dumanu*), prin fenomenul toponimizării numelor de persoane.

Fantalul[1], fântână pe Valea Hârtoapelor, la sud-est de Heciul Vechi. Din entop. *fantal* „fântână mare, largă şi adâncă". Termenul a fost înregistrat pe alocuri şi cu sensurile „izvor mare, captat, amenajat; cişmea", „bazin de apă". **Fantalul**[2], izvor pe teritoriul satului Brejeni. Vezi şi *Fantalul*[1]. **Faţa Satului**, partea de moşie situată de dreapta văii Ciulucului Mare, în dreptul satului Prepeliţa. Toponim descriptiv, prin componentul entop. *faţă*, având sensul „coasta dealului orientată spre sat", „panta de deal situată spre soare". **Fălcile,** parte de teren agricol la nord-est de Ciuciuieni. Pe vremuri pământurile din această parte de moşie erau măsurate cu *falcea* „veche unitate de măsură pentru suprafeţele agricole, egală cu 1,43 ha", „parcelă de pământ de această mărime" (< lat. *falix*, *-cis*). **Fâneţele**, loc şes pe valea Ciulucului de Mijloc, la sud-est de Ciuciuieni, folosit în trecut pentru recoltarea fânului. Din entop. *fâneaţă* (*fânaţ*) „loc pe care creşte iarbă pentru fân" (< lat. ***fenacium*). **Fundacu**l, mahala, partea de est a satului Pepeni. Din entop. *fundac* „terminaţia de sus a unei văi", „partea mai îndepărtată a unui sat, a unei străzi" (< *fund* + suf. *-ac*). **Fundoaia**[1], terminaţia superioară a Văii Surului, la nord-vest de Ciuciuieni. Din entop. *fundoaie* „loc unde se afundă o vale; fundătură". **Fundoaia**[2], partea superioară a văii satului Alexeuca, dinspre sud. Din entop. *fundoaie* „extremitatea superioară a unei văi", „locul unde se înfundă o vale". **Găvănosul**, cu var. *Gavanosul*, hârtop în cuprinsul moşiei satului Tăura Nouă. Din adj. *găunos* „(loc) cu gropi, cu râpi; gropuros, râpos", prin substantivizare. **Grădina Verii**, loc la sud-est de Chişcăreni, odinioară cu pomi fructiferi, cu pajişti pe costişe pitoreşti. Toponim descriptiv, făcând parte din categoria floronimelor. **Grădinile**, teren plantat cu livadă la sud-vest de Pepeni. Din entop. *grădină* „livadă", în cazul dat, spre deosebire de *grădină* „teren cultivat cu legume". **Grădinile Noi**, parte de moşie la sud-vest de Chişcăreni, toponimul denumind un teren plantat relativ nu demult cu pomi fructiferi. **Grădinile Vechi**, teren agricol la sud de Chişcăreni. Toponim descriptiv, referindu-se la o veche livadă a satului.

Halacai, parte de moşie la sud-vest de Pepeni, denumirea fiind o variantă a toponimului *Alacai*, acesta desemnând o vale din vecinătate. **Hârtopul**, vâlcea de dreapta văii râului Ciulucul de Mijloc, la sud de Ciuciuieni. Din entop. *hârtop* „vâlcea scurtă şi adâncă, de formă rotunjită, cu pante repezi şi înierbate", „adâncitură de teren în semicerc, fără ramificaţii" (cuvânt de origine veche slavă însemnând „groapă", „văgăună"). **Hârtopul cel Mare**, vâlcea, ramificaţie de dreapta văii Ciulucului Mare, la sud de Prepeliţa. Toponim descriptiv, referindu-se la o particularitate fizico-geografică a terenului. **Hârtopul cel Pustiu**, vâlcea, ramificaţie de dreapta Văii Jieriţei, la nord de Rădoaia. Lungimea: 1,5 km. Direcţia: de la S spre N. Componentul *pustiu* al numelui topic ne sugerează ideea că locurile de pe această vâlcea nu se lucrau pe vremuri, fiind puternic accidentate. **Hârtopul Mânzărilor**, vâlcea la est de Cubolta. Aici, după spusele localnicilor, s-ar fi aflat stâna mânzărilor, a oilor cu lapte. **Hodoroaba**, vale cu pârâu, ramificaţie de dreapta a văii Solonţului, la s. Sacarovca. Vale largă şi întinsă, dar străjuită de o parte şi de alta de dealuri destul de înalte, cu altitudini între 200 şi 260 m. Lungimea: 10 km. Direcţia: de la V spre E. Pare să fie un nume topic de origine antroponimică (*Hodoroabă* – poreclă devenită nume de familie, apoi toponim). **Huhurezul**, cu varianta *Hurezul*, deal înalt la sud de Iezărenii Vechi. Altitudinea: 258,7 m. Din apel. *huhurez*

BDD-A25964 © 2009 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-19 21:32:57 UTC)

(*hurez*) „pasăre răpitoare de noapte, din familia bufniţelor (Syrnium aluco), toponimul fiind o creaţie metaforică sau redând o particularitate a locului – „habitatul huhurezilor”.

Iazul Comunal, iaz pe teritoriul satului Romanovca, toponimul indicând apartenenţa iazului la întreaga comunitate a localităţii. **Ieruga**, vâlcea, ramificaţie de dreapta văii râuleţului Chiua, la est de satul Gura-Oituz. Toponimul reproduce un vechi şi foarte rar în această zonă entopic: *ierugă* (pl. *ierugi*) „vale scurtă şi îngustă; vâlcea” (< rus. *epyга*). **Ierugile**, mai multe vâlcele care se deschid de stânga în Valea Tăurilor, la vest de Chişcăreni. Toponim descriptiv. Pentru etimologie vezi supra *Ieruga*. **Iezurcanele**, locuri cu mai multe heleşteie şi iazuri pe vâlcelele de obârşie a văii Zăvideanca, la nord-vest de Cotovca. Din *iezercan* (var. *iezurcan*, pl. *iezurcane*), diminutiv al lui *iezer* „lac natural”, „heleşteu”. **Iligacea**, râu, afluent pe dreapta al Răutului, la Brânzenii Vechi (Teleneşti). Izvorăşte de pe mai multe vâlcele şi hârtoape de la nord-vest de Pepeni (Sângerei), curge spre sud, apoi spre est până la vărsarea sa în Răut. Are lungimea de aproximativ 20 km. Coordonatele geografice la vărsare: 47º39’02’’ lat. N, 28º29’20’’ long. E. Suprafaţa bazinului: circa 60 km^2. La confluenţă albia Răutului are înălţimea de 46 m deasupra nivelului mării. Este împrejmuită de culmi colinare şi dealuri de mari înălţimi: 312 m la izvoarele râului, 306 m pe cursul său mediu şi 120-150 m la vărsare. Acumulează apele pâraielor şi pârâiaşelor: Fundoaia, Cânechiştile, Sărata, Hârtopul Boilor, Comerzanul, Izvorul Roşu, Valea Bălăşeştilor, Valea Slovencii, Răiul, Prisaca, Hârtopul. Pe de o parte şi de alta a râului, în cuprinsul văii şi pe vâlcele alăturate, sunt situate satele: Romanovca, Pepenii Noi, Pepeni, Răzălăi, Bălaşeşti, Sloveanca. Primele menţiuni documentare ale hidronimului datează de la începutul sec. al XVI-lea. Într-un hrisov din 1 martie 1507, emis de cancelaria domnească a lui Bogdan al III-lea, se arată: „Cu mila lui Dumnezeu, noi Bogdan voievod, domn al Ţării Moldovei, facem cunoscut prin această carte a noastră tuturor celor care o vor vedea ori o vor auzi citindu-se, că slugile noastre credincioase Nicoară şi Cârceiu diaci ne-au slujit nouă cu dreptate şi cu credinţă, şi noi, văzând dreapta şi credincioasa lor slujbă către noi, i-am miluit pe ei…, cu mila noastră, le-am dat şi le-am întărit de la noi, în pământul nostru al Moldovei, un loc de pustie, ce este pe Răut, însă de cea parte a Răutului, în dreptul gurii Iligacei, pentru ca să-şi aşeze sat şi să le fie de la noi danie…, nestrămutat niciodată în veci” [MEF, vol. I, p. 24-25]. Printr-un alt hrisov din 9 martie 1535, Petru Rareş voievod întăreşte lui Toader mare logofăt, două selişti, cumpărătură cu 50 de zloţi tătăreşti de la Anuşca, Maruşca şi Anea, nepoatele lui Ion Stângaciu, „una pe Răut, pe această parte a Răutului, mai jos de Vadul de Piatră, la gura pârâului Iligacei, la Fântâna Rece, iar cealaltă selişte pe pârâul Iligacilor, la Fântânile Tătăreşti, mai sus de Hrinea” [DIR-A, veac. XVI, vol. I, p. 372]. Documentar hidronimul apare notat şi cu forma *Iligaciul*. Acest nume topic pare să fie de origine veche turcică (cumano-pecenegă), la fel ca şi denumirile altor râuri din partea de nord a interfluviului pruto-nistrean: *Căinar*, *Ciuhur* (*Şihor*), *Ciuluc*, *Cogâlnic*, *Sagala*. **Imaşul Boilor**, teren agricol la vest de Pepeni, situat pe partea dreaptă a văii râului Iligacea, pe segmentul superior al văii. Toponim compus, denumeşte la origine un loc de păşunat: *imaş* „teren necultivat, folosit ca păşune”. **Iosubul**, vale, ramificaţie de stânga văii râului Ciulucul Mare, în marginea de sud-est a satului Copăceni. Lungimea: 8 km. Direcţia: de la NV spre SE. Toponim antroponimic, *Iosub* (var. a lui *Iosif*) fiind numele de familie al unui locuitor din sat sau al unui proprietar de pământ din partea locului. **Isaiul**, cu varianta *Isaia*, parte de teren agricol la vest de Drăgăneşti.

BDD-A25964 © 2009 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-19 21:32:57 UTC)

Toponim antroponimic, evocă numele unui locuitor din sat care stăpânea un lot de pământ în acest loc. **Izvorul Roşu**, loc pe teritoriul satului Răzălăi. Toponimul denumea la origine un izvor cu apă ruginie, astăzi, în fond, dispărut. Culoarea apei s-ar datora solului de argilă brună sau rocilor de subsol cu conţinut de fier. **Împuţitul**, vale cu pârâu, ramificaţie de stânga văii Ciulucului de Mijloc, la nord şi nord-est de Slobozia-Chişcăreni. Lungimea: 13 km. Toponimul redă o particularitate a apei pârâului şi băltoacelor de pe această vale. Din adj. *împuţit* „care miroase urât", „stătut; bâhlit". **Jelăboaia (Joloboaia)**, vale, începe la nord de Bilicenii Noi, trece prin mijlocul acestei localităţi şi se deschide în Valea Grădinilor la nord de Bilicenii Vechi. Lungimea: 4 km. Direcţia: de la N spre S. Din entop. *jelob* (*jălob*), „vâlcea îngustă", cuvânt de origine rusă (*жёлоб* „jgheab, uluc", „vâlcea"), cu formantul *-oaia*.

Lanul, teren agricol la est de Prepeliţa. Din entop. *lan* „parcelă de pământ semănată cu cereale", „teren agricol". **Larga**, vâlcea, ramificaţie de stânga Văii Vladimirovcii, la sud de Grigorievca. Lungimea: 2 km. Direcţia: de la N spre S. Oronim descriptiv, referindu-se la o particularitate a văii (dimensiunea latitudională). **Lăzoaia**, parte de moşie la nord-est de Chişcăreni şi Iezăreni, aparţinând în trecut proprietarilor dinastiei Lazu (Lazo). Însuşi satul Chişcăreni a fost denumit de oficialităţile sovietice *Lazo* (din 1955 până în 1992), aceasta în memoria activistului revoluţionar Serghei Lazo, descendent al familiei locale Lazu. **Loturile**[1], teren agricol la sud de Sacarovca. Din entop. *lot* (pl. *loturi*) „porţiune de teren cu care au fost împroprietăriţi ţăranii în timpul reformei agrare din anii 1918-1924". **Loturile**[2], parte de teren agricol la nord de Iezărenii Noi. Nume topic din categoria toponimelor agrare. Vezi şi *Loturile*[1]. **Loturile**[3], porţiune de teren agricol la nord-est de Romanovca. Toponim agrar, datează din perioada reformei agrare din anii 1918-1924, când ţăranii din satele învecinate au fost împroprietăriţi cu loturi de pământ. A se vedea şi *Loturile*[1], *Loturile*[2]. **Lozia**, vale, ramificaţie de dreapta văii Solonеţului, la Sacarovca. Lungimea: 2,5 km. Direcţia: de la S spre N. Hidronim floronimic (fitonimic), referindu-se la o particularitate vegetală a terenului – valea cu lozii (*lozie* „o specie de salcie"). **Lunga**, vale, ramificaţie de stânga văii Ciulucului Mic, la sud de Bocancea-Schit. Lungimea: 8 km. Direcţia: de la NV spre SE. Toponim descriptiv, referindu-se la dimensiunea liniară (lungimea) obiectului hidrografic. **Lutul Galben**, cu variantele *Galbena* şi *Galbenul*, loc la est de Prepeliţa, având sol argilos, galben. Aici se aflau lutăriile satului, de unde se extrăgea lutul folosit la construcţia caselor.

Magazia Roşie, parte de teren agricol la nord-vest de Romanovca. Pe vremuri aici se afla un mare depozit de cereale a moşierului Novіţchi. Era construit din cărămidă roşie şi acoperit cu şindrilă. Dealul din preajma acestui depozit, cu altitudinea 245,5 m, e notat pe hărţile topografice cu acelaşi nume – dealul *Magazia Roşie*. **Măciuca**, parte de moşie dincolo de Pădurea Rădoaiei, la nord de s. Rădoaia. Toponim explicat de localnici în controversă: (1) din antrop. *Măciucă şi* (2) din entop. *măciucă* „vârf de deal, de formă rotunjită". Această formă ar avea-o un vârf de deal din zona colinară împădurită de la nord de satul Rădoaia. **Măgura**, deal izolat la vest de satul Dumbrăviţa. Altitudinea: 222 m. Din entop. *măgură* „deal înalt, adesea izolat", „munticel", „vârf de deal, pisc". **Mătăseni**, deal şi parte de moşie la nord de Dumbrăviţa. Altitudinea: 177,2 m. Din num. grup. *mătăsini*, derivat cu form. *-eni* al antrop. *Mătasă* (*Mătase*). Aici, conform tradiţiilor locale, ar fi existat un sat, urmele căruia se mai văd şi astăzi. **Mânzălăria**, teren agricol la sud de Heciul Nou, în capătul de sus al văii satului. Toponim descriptiv, denumeşte locul unde

BDD-A25964 © 2009 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-19 21:32:57 UTC)

păşunau pe vremuri mânjii gospodarilor din sat. Din apel. *mânz* „cal tânăr, de până la un an” + suf. -(*ăl*)*ărie*. **Molnicul**, parte de moşie la sud de Prepeliţa. Din antrop. *Molnic*, prin toponimizare. **Movila**, cu varianta *Movila Bocancei*, movilă pe un deal înalt de la sud-est de Ciuciuieni. Altitudinea: 240,4 m. Oronimul denumeşte un deal cu movilă dinspre satul Bocancea-Schit. **Movila Chetrăriei**, deal cu o movilă în vârf (altitudinea: 129,4 m), sub care se află o carieră de piatră. Este situat la nord-est de Ţipleşti, pe malul drept al Răutului. Toponim compus descriptiv. **Movila din Livezi**, movilă pe un deal din partea de sud-est a satului Ţipleşti, având altitudinea 232,5 m. Toponim descriptiv, indică la origine prezenţa în acest loc a unei movili pe un deal plantat cu livezi. **Movila lui Calmuţchi**, movilă pe un deal înalt de la sud-vest de Rădoaia, având altitudinea 222,3 m. Toponimul evocă numele unui mare latifundiar din jud. Bălţi (*Calmuţchi*). **Movila Roşie**, movilă pe un deal înalt de la sud-vest de Alexeuca. Altitudinea: 245,5 m. Toponim descriptiv, redă o particularitate a solului unde se află această movilă, componentul secund referindu-se la culoarea roşie pe care o are pământul lutos din acest loc. **Movila Turcului,** movilă pe un deal situat la est de s. Valea Norocului (Sângerei) şi la nord-vest de s. Nicolaevca (Floreşti), având altitudinea 254 m. Numele topic păstrează amintirea vremurilor de pe când băştinaşii, apărându-şi ţara, purtau războaie cu turcii. De pe movilele aflate pe cele mai înalte dealuri, prin aprinderea rugurilor, se vestea năvălirea duşmanilor în ţară. **Muchia Zimbroaiei**, culme colinară în zona Zimbroaia, situată între satele Coşcodeni şi Chişcăreni. Altitudinea: 200-250 m. Din entop. *muchie* „culme de deal ascuţită şi alungită” şi top. *Zimbroaia*.

Nadelurile, teren agricol la nord-est de Heciul Vechi, de stânga drumului spre Ţipleteşti. Din entop. *nadel* „lot de împroprietărire în perioada ţaristă (în anii 1864-1868)”, „porţiune de pământ aparţinând unui proprietar”. **Nisipăriile**, locuri în hotarul satului Heciul Vechi de unde localnicii extrag nisip pentru treburile gospodăreşti (construcţie, reparaţia drumurilor etc.).

Obşteasca, parte de moşie la sud de Iezăreni. Din sintagma *moşie obştească*, prin elipsa componentului determinat, formaţia onimică referindu-se la partea de moşie aflată în proprietatea întregului sat. **Oituzul**, cu varianta *Dealul Oituz*, deal înalt la sud-est de Cotiujenii Mici. Altitudinea: 288,5 m. Din oicon. *Oituz* azi *Gura-Oituz*, nume topic comemorativ, care evocă importantele evenimente din Primul Război Mondial, cele trei bătălii din zona pasului Oituz din Carpaţii Orientali, unde armatele române au înfrânt ofensiva trupelor germane şi austro-ungare în septembrie-noiembrie 1916 şi iulie-august 1917. Satul Oituz (Gura-Oituz) a luat fiinţă în anii de după reforma agrară din 1918-1924. **Oreşnic**, pădurice la sud-vest de Grigorăuca. Din rus. *орешник* „tufă de aluni”, „alunar”. **Ouşorul**, deal înalt la nord-est de Iezăreni, în vârf având o movilă de formă ovală. Altitudinea: 258,8 km. Din entop. *ouşor* „movilă de formă rotunjită”, „deal izolat de formă ovală”. Etimologia *oaş* „curătură” şi *oaşă* „teren unde este oprit păşunatul” (< mgh. *ovás* „apărare”, „loc apărat”) nu poate fi acceptată în cazul dat, drept dovadă fiind, în primul rând, configuraţia obiectului topografic şi, în al doilea rând, lipsa etimonului în terminologia entopică basarabeană.

Pătârnicariul, vale, ramificaţie de stânga văii Sarabeiul, la nord-est de Flămânzeni. Probabil, de origine antroponimică, din num. fam. sau porecla *Pătârnicaru*, cu varianta *Potârnicaru* („persoană care vânează potârnichi”; *potârniche* „pasăre de câmpie, de mărimea unui porumbel”). Nu este exclusă şi versiunea: *pătârncari* (*potârnicari*) „loc (câmp) cu multe potârnichi”. **Planul**, parte de teren agricol la nord-est de Prepeliţa.

BDD-A25964 © 2009 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-19 21:32:57 UTC)

Din entop. *plan* „bucată de pământ primită la împroprietărire”. După spusele localnicilor, aici s-a aflat planul şcolii, precum şi al bisericii care le-au revenit instituţiilor săteşti în urma reformei agrare din 1918-1924. **Plăcinta**, vale, ramificaţie de stânga văii râului Ciulucul Mare, la vest de Copăceni. Lungimea: 7 km. Direcţia: de la NV spre SE. Toponim de origine antroponimică, *Plăcintă* fiind numele de familie sau porecla unui locuitor al satului, eventual proprietar de pământ. **Podişelul**, teren plan deasupra dealului de la sud de Prepeliţa. Altitudinea: 246,2 m. Din entop. *podişel* „podiş mic”, diminutiv al lui *podiş*, cu suf. *-el*. **Podişul**[1], culme colinară la sud de Slobozia-Măgura, având altitudinea medie de 270 m. Din entop. *podiş* „formă de relief de mare întindere, de regulă plană, situată la o anumită înălţime”. **Podişul**[2], teren agricol (pământ arabil, livadă) la nord de Alexeuca. Din entop. *podiş* „formă de relief plană situată la o anumită înălţime”. Vezi şi *Podişul*[1]. **Podişul**[3], teren plan deasupra dealului cuprins între valea Ciulucului de Mijloc şi Valea Tăurilor, la vest de Chişcăreni şi Slobozia-Chişcăreni. Altitudinea: 170-253 m. Vezi *Podişul*[1], *Podişul*[2]. **Podişul**[4], culme colinară plană la sud-est de Pepeni. Altitudinea: 320,5 m. Pentru explicaţii etimologice a se vedea supra *Podişul*[1], *Podişul*[2], *Podişul*[3]. **Podişul**[5], teren arabil pe culmea dealului de la nord-vest de Prepeliţa. Altitudinea: 258,5 m. Vezi supra denumirile *Podişul*. **Podul de la Alacai**, pod peste pârâul de pe Valea Alacai, pe şoseaua Orhei-Bălţi, la vest de Prepeliţa. Toponim descriptiv, compus din entop. *pod* şi top. *Alacai*, cu prepoziţiile *de* şi *la* ce realizează raportul gramatical dintre componentele de bază respective, sintagma onimică arătând poziţia geografică a obiectului desemnat. **Pohonţii**, partea de sud-est a satului Pepeni. Numele topic ar putea fi explicat prin: (1) antrop. *Pohonţu* sau (2) etimonul acestuia, apel. *pohonţ* „soldat în armata ţaristă” (< rus. *пехотинец* „soldat pedestru; infanterist”). **Ponoarele**[1], locuri accidentate la est de Chişcăreni. Din entop. *ponor* (pl. *ponoare*) „teren accidentat prin alunecarea straturilor superioare de pământ”, „loc cu sol răvăşit prin alunecări de teren”). **Ponoarele**[2], teren accidentat la sud-est de Ciuciuieni, pe partea dreaptă a văii râului Ciulucul de Mijloc. Pentru etimologie a se vedea *Ponoarele*[1]. **Prisaca**[1], cu var. *Valea Prisăcii*, vale la vest de Pervomaiscoe şi la nord-vest de Slobozia-Chişcăreni, ramificaţie de obârşie a văii Împuţita (Împuţitu). Din apel. *prisacă* „loc unde se cresc albinele; stupărie”. **Prisaca**[2], cu var. *Pârâul Prisăcii*, vale, ramificaţie de stânga văii râuleţului Iligacea, la est de Slăveanca. Lungimea: 6 km. Direcţia: de la NV spre SE, apoi spre S. localnicii îşi amintesc că pe această vale se aflau mai toate stupăriile satului şi ale foştilor proprietari de pământ mai înstăriţi de altă dată. **Prohonul**, drum local, la sud-est de Sacarovca, cu direcţia de la nord-vest spre sud-est, până la Dealul Vechi. Din entop. *prohon* (var. *prihon*) „drum larg pe care se scot vitele din sat spre locurile de păşunat”. **Prosia**, porţiune de pământ arabil la sud-vest de Heciul Vechi, de dreapta drumului spre Trifăneşti. Din entop. *prosie* „ogor arat şi semănat pentru prima dată după desţelenire”, „pământ semănat după ce a rămas necultivat câţiva ani”.

Răcăria, vale, una din ramificaţiile de obârşie a văii Ciulucului Mare, la nord-vest de Bilicenii Vechi. Lungimea: 5 km. Direcţia: de la NV spre SE. Conform relatării localnicilor, văii i s-a dat această denumire datorită faptului că pe această vale erau multe iezurcane bogate în raci. **Răchiţile**, loc pe Valea Iezărenilor Noi, la nord de satul Iezăreni. Toponim floronim, la origine denumind un teren crescut cu răchită, o varietate de salcie cu frunze înguste şi lunguieţe, cu ramuri subţiri, folosite ca material de împletit (*Salix fragilis*). **Rădiul**[1], deal înalt într-o pădurice de la sud de Chişcăreni. Altitudinea: 349,8 m. Din entop. *rădi* (*rediu*) „pădure mică, adesea şi tânără”. **Rădiul**[2], pădurice la

BDD-A25964 © 2009 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-19 21:32:57 UTC)

sud-est de Copăceni. Toponim floronim. Vezi şi *Rădiul*[1]. **Rădiul Mare**, deal la sud de Prepelița, având altitudinea de 295,5 m. Pentru componentul *rădi* (lit. *rediu*) a se vedea explicațiile de la *Rădiul*[1]. **Rădiul Mic**, deal la sud de Prepelița, în vecinătatea Rădiului Mare. Altitudinea: 251 m. Vezi *Rădiul Mare*. **Rădușul,** parte de teren agricol la vest de Pepeni. Toponim antroponimic: *Rădușu*, diminutivul num. fam. *Radu*, cu suf. *-uț*.

Răut, râu, afluent principal pe dreapta al Nistrului, la satul Ustia (Dubăsari). Izvorăşte de pe mai multe văi şi vâlcele din preajma satului Rediul Mare (Donduşeni), străbate teritoriile raioanelor Donduşeni, Drochia, Râşcani, Sângerei, Floreşti, Teleneşti, Orhei, Criuleni şi se varsă în Nistru la Ustia, în faţa oraşului Dubăsari. Are lungimea de aproximativ 280 km. Formează în partea de mijloc a spațiului pruto-nistrean de nord un bazin hidrografic cu particularități geomorfologice şi naturale specifice. Acumulează apele a peste 250 de râuri, râulețe şi pâraie. Principalii afluenți şi coafluenți ai Răutului: pe dreapta – Frasina, Poparnița, Copăceanca, Răuțel, Soloneț, Chiua, Iligacea, Ciulucul Mare (cu Ciulucul Mic, Ciulucul de Mijloc, Arama, Nagâțăria, Râioasa, Odaia, Lunga, Matca), Molovațețul (cu Valea Florilor, Lipcana, Valea Bozului), Cula (cu Hulboaca, Ursoaia, Dârnovățul, Ternauca, Culişoara, Împuțita), Suduroaia, Țarna, Bahul, Vaticiul, Ivancea, Râposul, Săbana, Chetroşița, Budăiul; pe stânga – Cubolta (cu Valea Corbului, Hărăpoaica, Marcoțețul, Valea Crucii, Bularga), Hârtopul (cu Ponoara, Speia, Colonița, Frumoasa), Căinarul (cu Dumbrava, Zgura, Rădoaia, Căinărțul, Căldarea, Bolata), Camenca, Valea Rădiului, Țâra, Ciorna, Bahna, Şipotul, Bostanul, Lata, Dobruşa (cu Flutura, Valea Teiului, Chetroasa), Sagala, Crivoaia, Cogâlnic (cu Găinuşa, Valea Oii, Coarna, Budăiul), Ivanosul, Bolohanul, Serbinica, Drăghiniciul (cu Valea Teiului, Salcia, Valea Plopului), Țiganca ş.a. Valea Răutului este în general largă, cu şesuri întinse, bogate în locuri de fâneață şi păşunat. Pe alocuri, la gurile afluenților mai mari, se formează lacuri şi mlaştini, acoperite cu stufării şi păpuriş. Culmile colinare şi dealurile din preajma văii sunt destul de înalte, mai cu seamă pe porțiunile sale superioare şi mediale: 270-285 m (lângă Rediu Mare şi Donduşeni), 200-220 m (lângă Bălți), 180-200 m (lângă Orhei) şi 100-120 m (lângă Ustia). Cotele albiei râului: 150 m la Scăieni (Donduşeni), 100 m la Bălți, 79 m la Floreşti, 25 m la Orhei şi 15 m la Ustia. Coordonatele geografice la vărsare: 47º15’ lat. N, 29º09’ long. E. Pe valea Răutului sunt situate 3 oraşe mari (Bălți, Floreşti, Orhei), 3 orăşele (Biruința, rn. Sângerei; Mărculeşti şi Ghindeşti, rn. Floreşti) şi aproximativ 70 de localități rurale, dintre care cele mai mari sunt: Scăieni (Donduşeni), Pelinia (Drochia), Corlăteni, Singureni (Râşcani), Elizaveta (mun. Bălți), Alexăndreni, Grigoreşti, Țipleşti, Heciul Nou, Heciul Vechi (Sângerei), Putineşti, Prajila, Gura Căinarului, Vărvăreuca, Gura Camencii, Domulgeni, Ştefăneşti (Floreşti), Brânzeni, Căzăneşti, Negureni, Chițcanii Vechi, Sărăteni (Teleneşti), Ciocâlteni, Clişova, Mălăieşti, Bravicea, Cişmea, Furceni (Orhei), Maşcăuți, Jevreni, Răculeşti (Criuleni), Ustia (Dubăsari). *Răutul* este unul dintre cele mai vechi hidronime din spațiul geografic pruto-nistrean. Primele mențiuni documentare datează încă din prima jumătate a sec. al XV-lea. Astfel, printr-un hrisov din 17 iulie 1436 Ilie şi Ştefan voievozi întăreşte lui Oancea logofăt satele pe Răut: Procopinți, Macicăuți, Cozarăuți şi Fântâna Albă [DRH-M, vol. I, p. 218-219]. Aceiaşi voievozi, la 20 decembrie 1437, confirmă lui Mihail de la Dorohoi mai multe sate pe Răut: unde este Vadul Pietrei, la capătul Stâncii la Moiatinul de Jos ş.a. [Idem, p. 246-247]. Mai multe sate pe Răut sunt menționate la 1439, 1445, 1453, 1455, precum şi în diferite perioade ale sec. XVI-XVIII. Vechile atestări documentare ne trimit la o foarte veche

BDD-A25964 © 2009 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-19 21:32:57 UTC)

proveniență lingvistică, asupra căreia s-au făcut până în prezent doar nişte presupuneri. Aceasta pentru că toponimele vechi şi-au modificat adesea şi în cel mai serios mod formele lor de origine. Referitor la denumirea Răutului s-au propus etimologiile: (1) slav. *ревот* (< *ревeть* „a urla"); (2) ? arm. *raut* „râu"; (3) est-indoeur. *raut* „râu" ş.a. [Fasmer, ESRI, vol. III, p. 476; Trubaciov, NRU, p. 220; Dron, SC, p. 289]. Cercetările etimologice de viitor vor putea face lumină întru câtva în această problemă. **Răzeşiile**, cu var. *Valea Răzeşiilor*, vale, ramificație de stânga văii râului Ciulucul Mic, la nord de satul Dumbrăvița. Din entop. *răzeşie* „parte de moşie moştenită din strămoşi". **Răzlogul**, loc în partea de nord-vest a satului Slobozia-Chişcăreni. Toponim cu etimologie multiplă: (1) antrop. *Răzlog*, (2) entop. *răzlog* „loc unde se ramifică o vale (un drum etc.), (3) apel. *răzlog* „despicătură din trunchiul unui copac", „bârnă", „trunchi de copac despicat (prin rupere, de trăsnet)". **Râioasa**, pârâu, afluent pe stânga al Ciulucului Mare, la Bilicenii Vechi. Izvorăşte la sud-vest de Mândreştii Noi şi se varsă în Ciulucul Mare, la nord de Bilicenii Vechi. Lungimea: 7,5 km. Direcția: de la NV spre SE. Toponim descriptiv, redând la origine o particularitate a apelor din heleşteie şi din însuşi pârâul de pe această vale (*Râioasa* – „vale (pârâu) cu apă stătută şi murdară"). **Râpa Izvorului**, vâlcea, ramificație de stânga văii Ciulucului Mic, la hotarul dintre Coşcodeni şi Flămânzeni. Lungimea: 2 km. Direcția: de la N spre S. Toponim descriptiv, având ca elemente componente entopicele *râpă* şi *izvor*.

Sarabeiul, vale, ramificație de stânga văii Ciulucului Mic, la est de Flămânzeni. Lungimea: 8 km. Direcția: de la NV spre SE. Toponim antroponimic: num. fam. *Sarâbei*, de origine turcică. **Sajina**, parte de teren agricol la nord-est de Slobozia-Chişcăreni. Toponim antroponimic: num. fam. *Sajin* + form. *-a*, prin analogie cu *Bălceana*, *Bolocana*, *Crihana*, *Tăuta*. **Sărata**[1], vale cu pârâu, ramificație de stânga văii Răutului, la Alexăndreni. Lungimea: 8 km. Direcția: de la NV spre SE. Toponim descriptiv, referindu-se la o particularitate a solului – „vale cu sol sărături". **Sărata**[2], vale, ramificație de stânga văii râuleţului Iligacea, la est de Romanovca. Lungimea: 4 km. Direcția: de la N spre S. Pentru explicații etimologice a se vedea *Sărata*[1]. **Sărăturile,** vâlcea, ramificație de stânga Văii Bărganului, la est de Prepelița. Lungimea: 2,5 km. Direcția: de la NE spre SV. Din entop. *sărătură* „teren bogat în săruri minerale solubile", „pământ săruturos", „păşune pe un teren sărături". **Schinoasa**, vale şi mahala, partea de sud-est a satului Dumbrăvița. Toponim descriptiv: „valea cu pâlcuri de spini, cu mulți porumbari". **Socii**, cu var. *Valea Socilor*, vâlcea, ramificație de stânga Văii Tăurilor, la satul Tăura Veche. Lungimea: 2 km. Direcția: de la N spre S. Nume topic descriptiv, făcând parte din categoria toponimelor floronimice: „valea cu mulți arbuşti de soc (*Sobucus nigra*)". **Soloneț**, râu, afluent pe dreapta al Răutului, la Roşietici (rn. Floreşti). Izvorăşte de pe mai multe vâlcele la nord de comuna Sângereii Noi (rn. Sângerei), curge de la vest spre est, apoi, de la Drăgăneşti, îşi schimbă direcția spre nord-est, urmând acest curs până la vărsarea sa în Răut. Cele mai mari dealuri din preajma văii râului au înălțimile: 250-260 m la izvoare, 254 m (*Movila Turcului*) la nord-vest de Nicolaevca (Floreşti), 215 m (*Dealul Albeştilor*) la nord de Sârbeşti (Floreşti) şi 80-100 m la vărsare. Lungimea râului – 40 km. Coordonate geografice la vărsare – 47º49'06'' lat. N, 28º24'35'' long. E. Afluenți: pe dreapta – Hodoroaba, Lozia, Valea Hrițcului, Râpa Ungurului; pe stânga – Trei Iazuri, Cârliceni, Valea Puştii, Coasa Iazului, Valea Norocului, Cătinile, Bârsana, Valea Carpați, Valea Albeştilor, Valea Grădinii. Pe valea Solonețului sunt aşezate satele: Mândreştii Noi, Mărineşti, Sângereii Noi, Rădoaia, Drăgăneşti, Nicolaevca, Sârbeşti,

BDD-A25964 © 2009 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-19 21:32:57 UTC)

Roşietici (la confluenţa Solonețului cu Răutul). Hidronimul reproduce termenul entopic rom. *soloneț* „teren cu soluri ce conţin săruri solubile, având o fertilitate naturală foarte scăzută”, acest cuvânt fiind un împrumut lexical din limba rusă (*солонец*, pl. *солонцы*), cunoscut cu acelaşi înţeles. În română îi corespund variantele *soluneț*, *solonț* şi sinonimele *sărătură*, *solonceac*. Sensul onimic iniţial a fost deci „valea cu sărături; sărăturoasa”. Denumirea râului apare frecvent notată pe hărţile din sec. XVIII-XX, prima menţiune documentară datând de la începutul sec. al XVII [DIR-A, veac. XVII, vol. IV, p. 36, 145]. **Stâlpul Soldatului**, movilă pe teritoriul satului Ţambula, care avea instalat în vârful ei un stâlp, acesta, după spusele localnicilor, amintind de un ostaş căzut aici în timpul primului război mondial. **Strigoiul Mare**, deal înalt la sud-vest de Dumbrăviţa. Altitudinea: 266,3 m. Toponim de creaţie metaforică, datorită imaginii fantomatice pe care o produce această înălţime (singuratică şi izolată) în conştiinţa oamenilor. **Strigoiul Mic**, deal situat la vest de satul Dumbrăviţa, având altitudinea 222,3 m. Etim. Vezi *Strigoiul Mare*. **Şesul**, parte de teren agricol pe valea râuleţului Iligacea, la est de Răzălăi. Din entop. *şes* „teren plan, întins şi deschis”, „loc înierbat, bun de păşunat sau de fânaţ, pe valea unui râu (pârâu)”.

Tăietura, parte din păduricea denumită *Rădiul*, situată la sud de Chişcăreni. Din entop. *tăietură* „parte de pădure defrişată prin tăierea copacilor”. **Tătarca**, vâlcea, ramificaţie de stânga văii satului Bocancea-Schit, cu deschidere în perimetrul acestui sat. Din (1) antrop. *Tătaru* sau din (2) entnon. *tătar*, având în acest caz semnificaţie simbolică. **Târnuşa**, vâlcea, ramificaţie de stânga văii râuleţului Culişoara, la sud-est de Bobletici. Toponim diminutival, cu form. *-uşa*, din apel. *târn* (*tărn*/*tern* < rus. *мёрн*) „porumbar”, „mărăcine”. **Toloaca,** teren agricol la vest de Chişcăreni. Din entop. *toloacă* „loc necultivat, folosit ca păşune”, „teren neîngrădit, liber, fără case şi construcţii gospodăreşti”. **Trei Dealuri**, trei dealuri învecinate situate la nord-est de Iezăreni, cu altitudini între 150 şi 250 m. Toponim descriptiv, făcând parte din categoria oronimicelor. **Trei Şirte**, cu varianta *Şirtele*, teren agricol la sud de Ciuciuieni. Toponim descriptiv, referindu-se iniţial la o parte de moşie unde pământurile erau măsurate în trecut cu *şirta* (lit. *firtă*) „unitate de măsură pentru suprafeţele de teren agricol, egală cu un sfert de pogon, un pogon având 0,5 ha (*firtă* < germ. *Vierter* „sfert”). **Turbata**, vale râpoasă, ramificaţie de dreapta văii râului Ciulucul de Mijloc, în perimetrul satului Chişcăreni. Din adj. *turbat* „fioros, violent”, prin substantivizare, toponimul referindu-se la caracterul violent al apelor pârâului de pe această vale.

Ţarina, parte de moşie la nord de Chişcăreni. Din entop. *ţarină* „pământul arabil din hotarul unui sat”, „totalitatea ogoarelor ce aparţin unei localităţi”. **Ţarna**, parte de moşie la sud de Iezărenii Vechi. Din entop. *ţarnă*, variantă a lui *ţarină* „pământul arabil din hotarul unui sat”, „totalitatea ogoarelor ce aparţin unei localităţi”. Vezi şi *Ţarina*. **Ţiglău**l, deal înalt la sud de Ţipleşti, având altitudinea 200 m. Din entop. *ţiglău* „deal înalt, adesea izolat, cu vârf ascuţit”. În alte zone termenul a fost înregistrat şi cu sensurile: „vârf de deal sau de munte”, „deal sau munte în formă de con”, „stâncă înaltă şi ascuţită”. **Ţurcanul**, cu varianta *Dealul Ţurcanu*, deal înalt la sud-est de Copăceni. Altitudinea: 270 m. Toponim antroponimic, rezultat prin toponimizarea numelui de familie *Ţurcanu*. O versiune ar fi: entop. *ţurcan* (*ţurcană* < *ţurcă* + suf. *-an*, fem. *-ană*) „dealul înalt, ascuţit”. **Uceştile**, cu var. *Oceştile*, teren agricol la est de Slobozia-Chişcăreni. Din entop. *uceastc* (pl. *uceşti*), împrumut lexical din limba rusă (rus. *участок* „porţiune de teren; parcelă”, „lot”; pl. *участки*).

BDD-A25964 © 2009 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-19 21:32:57 UTC)

Valea Bărganului, vale, ramificaţie de stânga văii râului Ciulucul Mare, la sud-est de Prepeliţa. Lungimea: 5 km. Direcţia: de la NV spre SE, apoi spre S. Valea a fost denumită după partea de moşie *Bărganul* (de origine antroponimică). A se vedea supra *Bărganul*. **Valea Berdosului**, vâlcea, ramificaţie de dreapta a văii râuleţului Culişoara, la sud de Bobletici. Lungimea: 2,5 km. Direcţia: de la V spre E. Compus toponimic din entop. *vale* şi oron. *Berdosul*. **Valea Bulhacului**, vale, ramificaţie de dreapta a văii Răutului, la sud-vest de Ţipleşti. Lungimea: 8 km. Direcţia: de la SE spre NV. Toponim descriptiv, indică poziţia văii faţă de un lac de pe valea Răutului, pe partea dreaptă a Răutului, situat între Ţipleşti la est şi Ţipleteşti la vest. Vezi *Bulhacul* (s. Ţipleşti). **Valea Bursucilor**, cu var. *Valea Bursucului*, vale, ramificaţie de stânga văii Răutului, la vest de Elizaveta (mun. Bălţi). Îşi are începuturile pe moşia satului Dobrogea Nouă (Sângerei), urmează direcţia spre sud-est până la deschiderea sa în valea Răutului. Toponim faunonimic, cu semnificaţia originară „valea cu bursuci” sau, eventual, „valea unul oarecare Bursuc”. **Valea Căinii**, vale, ramificaţie de dreapta văii râului Ciulucul Mare, cu deschidere în marginea de sud a satului Copăceni. Lungimea: 3 km. Direcţia: de la S spre N. Localnicii o mai numesc *Valea Căcăinii* şi *Câcaina*; cf. entop. *câcaină* „pârâu cu apă tulbure, murdară”. **Valea Cânichii** (**Cânepei**), vâlcea pe teritoriul satului Dumbrăviţa. Toponim descriptiv, arătând că pe această vale în trecut se cultiva adesea cânepă. **Valea Ciobanilor**, vale, ramificaţie de obârşie a Văii Căinii, la sud de Copăceni. Pe această vale ciobanii îşi aşezau stânele de oi. **Valea Ciubucului**, vale, ramificaţie de stânga văii Iosubul la satul Petrovca. Lungimea: 5 km. Direcţia: de la N spre S. Probabil, toponim de origine antroponimică (< *Ciubuc*). **Valea de pe Şirte**, cu var. *Valea Şirtelor*, *Valea la Cinci Şirte*, vale, ramificaţie de stânga văii Ciulucului de Mijloc, în marginea de est a satului Ciuciuieni. Lungimea: 2,5 km. Direcţia: de la N spre S. Din entop. *vale* şi apel. reg. *şirtă* (lit. *firtă*) „uniate de măsură pentru suprafeţele de teren agricol, egală cu un sfert de pogon (1 pogon = 0,5 ha)”, „porţiune de teren agricol egală cu această măsură” (*firtă*, pl. *firte* < germ. *Viertel* „sfert”). **Valea Feteştilor**, vale, ramificaţie de stânga a văii Solonţului, în partea de vest a Drăgăneştilor. Lungimea: 4,5 km. Direcţia: de la NV spre SE. Din entop. *vale* şi num. grup. *feteşti* (< antrop. *Fetescu*). **Valea Grădinilor**, vale cu pârâu la est şi sud-est de Bilicenii Noi. Începe la sud-est de Mândreştii Noi şi se deschide în valea Ciulucului Mare, la sud de Bilicenii Vechi. Lungimea: 8 km. Direcţia: de la N spre S, apoi spre SE. Toponim descriptiv, referindu-se iniţial la o vale cu grădini de zarzavat.

Valea Iazurilor, vale, ramificaţie de stânga Văii Şesului, la nord-vest de Iezăreni. Lungimea: 4 km. Direcţia: de la N spre S. Pe această vale hărţile topografice consemnează două iazuri cu suprafeţe relativ reduse. **Valea Iezărenilor**, vale, ramificaţie de stânga văii Ciulucului de Mijloc, la vest de Ciuciuieni. Lungimea: 2,5 km. Direcţia: de la N spre S. Din entop. *vale* şi oicon. *Iezăreni*, obiectul aflându-se pe moşia satului Iezăreni. **Valea Iezărenilor Noi**, vâlcea, ramificaţie de stânga Văii Şesului, la nord de Iezăreni. Toponim descriptiv, componentul său secund referindu-se la satul Iezărenii Noi, situat în preajma acestei văi. **Valea Izvorului**, vale, ramificaţie de dreapta văii râului Ciulucul de Mijloc, în dreptul satului Ciuciuieni. Lungimea: 2,5 km. Direcţia: de la S spre N. Pe această vale se află mai multe izvoare, dintre care unul foarte vechi şi cu un mare debit de apă. **Valea Izvoarelo**r, vale, ramificaţie de stânga văii Solonţului, la nord-est de Drăgăneşti. Lungimea: 3 km. Direcţia: de la NV spre SE. Ca punct de plecare în momentul desemnării obiectului au servit, bineînţeles, izvoarele de pe această vale. **Valea Jieriţei**, denumirea

BDD-A25964 © 2009 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-19 21:32:57 UTC)

părţii superioare a Văii Norocului, la nord de Rădoaia. Lungimea: 3,5 km. Direcţia: de la V spre S. Toponim descriptiv, *Jieriţa* fiind supranumele unei foste proprietare de pământ din partea locului. **Valea la Trei Iazuri**, vale cu pârâu, ramificaţie de stânga văii Solonеţului, la est de Sângereii Noi. Lungimea: 5 km. Direcţia: de la NV spre SE. Toponim descriptiv, pe această vale, într-adevăr, sunt trei iazuri mari, pe lângă alte mai noi şi mai mici. **Valea lui Vlad**, vâlcea, ramificaţie de dreapta văii satului Dumbrăviţa, la est de această localitate. Din entop. *vale* şi antrop. *Vlad*, acesta cu formă cazuală de genitiv. **Valea Mălaiului**, vâlcea, ramificaţie de dreapta văii Ciulucului Mic, la est de Slobozia-Măgura. Lungimea: 2 km. Direcţia: de la SE spre NV. Toponim descriptiv, denumeşte obiectul topografic (vale) şi planta furajeră cultivată cândva pe această vale (meiul, denumit popular *mălai*). **Valea Norocului**, vale cu pârâu, ramificaţie de stânga văii Solonеţului, la s. Nicolaevca (Floreşti). Lungimea: 10 km. Direcţia: de la NV spre SE. Toponimul reproduce denumirea satului Valea Norocului, situat pe această vale, denumire emblematică dată de autorităţi la întemeierea acestei localităţi, prin anii 1924-1927, la început colonie germană. **Valea Pelinului**, vale cu pârâu, ramificaţie de stânga a văii Răutului, la Grigorăşti. Lungimea: 9 km. Direcţia: de la NV spre SE. Toponim descriptiv, referindu-se la o particularitate de vegetaţie – „valea cu pelini (împânzită de pelini)”. **Valea Puştii**, vale, ramificaţie de stânga a văii Solonеţului, la est de Rădoaia. Lungimea: 4,5 km. Direcţia: de la NV spre SE. *Puşcă*, susţin localnicii, trebuie să fi fost numele de familie sau supranumele unui gospodar din sat, care îşi avea ogorul pe această vale. **Valea Sângereilor**, vâlcea, ramificaţie de dreapta văii Împuţita, la nord de Slobozia-Chişcăreni. Din entop. *vale* şi apel. *sângerel*, diminutiv al lui *sânger* „arbust cu ramuri purpurii toamna şi iarna, cu flori albe şi fructe negre”, toponimul redând o particularitate a vegetaţiei din partea locului. **Valea Socilor**, vale, ramificaţie de stânga văii Ciulucului Mic, la E de Slobozia-Măgura. Lungimea: 3 km. Direcţia: de la NV spre SE. Toponim descriptiv, denumeşte obiectul topografic (vale) şi o particularitate a vegetaţiei terenului (*soc*, pl. *soci* „o specie de plante lemnoase, cu flori albe şi fructe negre (*Sambucus nigra*)”. **Valea Stânii**, vale, ramificaţie de stânga văii Ciulucului Mic, la vest de Coşcodeni. Lungimea: 2,5 km. Direcţia: de la N spre S. Toponim descriptiv, având ca punct de plecare entopicele componente (*vale şi stână*). **Valea Surului**, vale, ramificaţie de stânga văii râului Ciulucul de Mijloc, în marginea de vest a satului Ciuciuieni. Lungimea: 2 km. Direcţia: de la N spre S. Din entop. *vale* şi antrop. *Suru*, numele de familie sau porecla unui locuitor al satului. **Valea Şestacilor**, vale, ramificaţie de stânga văii Alacai, la nord de Clişcăuţi. Lungimea: 2,5 km. Direcţia: de la N spre S. A fost denumită astfel după satul Şestaci, situat pe această vale. **Valea Şesului**, vale, ramificaţie de stânga văii Ciulucului de Mijloc, la est de Iezăreni. Lungimea: 7 km. Direcţia: de la NV spre SE. Toponim compus descriptiv. **Valea Tăurilor**, vale cu pârâu şi lacuri, ramificaţie de dreapta a văii râului Ciulucul de Mijloc, pe vale fiind situate satele Tăura Veche şi Tăura Nouă. Lungimea: 12 km. Direcţia: de la NV spre SE, apoi spre NE. Din entop. *vale* şi *tău* (pl. *tăuri*) „lac noroios”, „baltă mlăştinoasă”, „mlaştină”. **Valea Ţambulei**, vale, una dintre ramificaţiile de obârşie a văii Ciulucului Mare. Şi-a luat numele după satul Ţambula, situat în partea superioară a acestei văi. Lungimea: 7 km. Direcţia: de la NV spre SE. **Valea Vladimireucii**, vale, ramificaţie de stânga văii Iosubul, la sud de satul Vladimireuca. Lungimea: 2,5 km. Direcţia: de la N spre S. Oronim provenit din oiconimul *Vladimirovca* (*Vladimireuca*). **Vatra Iazului,** loc unde până odinioară a existat un iaz, pe valea satului Alexeuca, ramificaţie de obârşie

BDD-A25964 © 2009 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-19 21:32:57 UTC)

a văii râuleţului Chiua. Compus toponimic din entop. *vatră* „suprafaţă de teren pe care se află (sau s-a aflat) un obiect topografic (sat, lac, iaz etc.)” + entop. *iaz* „lac artificial”. **Vălicica**, vâlcea, ramificaţie de stânga văii râuleţului Iligacea, la est de Slăveanca. Lungimea: 2 km. Direcţia: de la N spre S. Din entop. *vălicică*, diminutiv al lui *vale*. **Vălicica Măgurii**, vâlcea, ramificaţie de dreapta văii Ciulucului Mic, la nord-vest de Dumbrăviţa. Lungimea: 1,5 km. Direcţia: de la S spre N. Toponim descriptiv, compus din entop. *vălicică* şi oron. *Măgura*. **Vulcanu**, movilă formată prin revărsarea apei dintr-un izvor noroios. Este situată într-o vâlcea de la sud-est de Rădoaia. Din entop. *vulcan*, în cazul dat având semnificaţia „vulcan noroios”.

Zăvideancă, vale cu pârâu, ramificaţie de stânga văii Răutului, la Alexăndreni. Lungimea: 14 km. Direcţia: de la NV spre SE. Toponimul evocă denumirea unui vechi domeniu domnesc, cu sate şi selişti menţionate documentar încă din sec. al XVI-lea (1552, 1586; DIR-A, veac. XVI, vol. II, p. 34, vol. III, p. 308), unde a existat şi o scutărie domnească (*scutărie*, *scotărie* „crescătorie de vite”). **Zimbroaia**, zonă colinară, acoperită de păduri şi plantaţii de livezi, situată între satele Coşcodeni şi Chişcăreni. Toponimul pare să ne amintească de o rară specie de animale sălbatice – zimbrii, care, odinioară, vieţuiau nu numai în regiunile de munte, ci şi în zonele de câmpie.

REFERINŢE BIBLIOGRAFICE. ABREVIERI

DIR-A – *Documente privind istoria României*. *A*. *Moldova*, Bucureşti, veac. XIV-XV, vol. I, 1954; veac. XV, vol. II, 1954; veac. XVI, vol. I-III, 1953-1955; veac. XVII, vol. IV-V, 1956-1957.

DRH-A – *Documenta Romaniae Historica*. *A*. *Moldova*, Bucureşti, vol. I, 1975; vol. II, 1976; vol. III, 1980, vol. XIX, 1968; vol. XXI, 1971; vol. XXIV, 1998.

Dron, SC – Ion Dron, *Studii şi cercetări*, Chişinău, 2001.

Fasmer, ESRI – М. Фасмер, *Этимологический словарь русского* языка, Moscova, vol. I-IV, 1964-1973.

MEF – *Moldova în epoca feudalismului*, Chişinău, vol. I-XVIII, 1961-2005.

Raevschi. Toponime – N. Raevschi, *Toponime de origine iranică şi turcică* // LLM, nr. 1, 1964.

Sava, DO – Aurel Sava, *Documente privitoare la târgul şi ţinutul* Orheiului, Bucureşti, 1944.

Trubaciov, NRU – О. Н. Трубачев, *Названия рек правобережной* Украины, Moscova, 1968.

BDD-A25964 © 2009 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-19 21:32:57 UTC)